

YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA HUKUK

İSTANBUL BAROSU
BİLİŞİM HUKUKU KOMİSYONU
YAPAY ZEKÂ ÇALIŞMA GRUBU



EYLÜL 2025

BAŞLARKEN

Yapay zekâ teknolojileri, insanların hayatını kolaylaştırma, ekonomik büyümeyi destekleme, sağlık, refah, güvenlik ve mahremiyet konularındaki zorluklarla mücadele etme gibi pek çok hususta büyük bir potansiyele sahiptir. Bununla birlikte, yıkıcı birtakım teknolojiler gibi, yapay zekâ da bazı riskler taşıyabilir ve emek, güvenlik, mahremiyet, etik ve beceriler gibi çeşitli alanlarda karmaşık toplumsal zorluklara neden olabilir. Bu açıdan toplum üzerindeki tüm etkilerini içerir şekilde yapay zekâyâ kapsamlı ve bütünsel bir yaklaşım çok önemlidir.

İstanbul Barosu Bilişim Hukuku Komisyonu Yapay Zekâ Çalışma Grubu olarak gelişen yapay zekâ teknolojisinin toplumda, hukuk sisteminde ve mesleğimizde yarattığı etkiler konusunda harekete geçmenin bir gereklilik olduğunu düşünüyoruz. Buradan hareketle, diğer çalışmalarımız ve 2020 yılından bu yana her ay yayımladığımız bültenler ile gelişen teknolojilerin hukuki bakış açısıyla ele alınmasına yardımcı olmayı ve bu konuda farkındalığı arttırmayı hedefliyoruz. Çalışmalarımıza İstanbul Barosu internet sitesinden ulaşabilirsiniz.

BU SAYIDA

- 03** Uruguay Avrupa Birliği'nin Küresel Yapay Zekâ Sözleşmesini İmzaladı
- 05** İnsan Sermayesi Verilerinin Toplanması ve Açıklanması Hakkında Rehber
- 08** Askerî Yapay Zekâda Yanlılık ve Uluslararası İnsancıl Hukuka Uyum
- 11** Amerika Birleşik Devletleri 44 Eyalet Başsavcısından Mektup: Yapay Zekâ Çocuklara Zarar Verirse Hesabını Vereceksiniz
- 14** Yapay Zekânın Avukatlık Mesleğindeki Yeri: Yapay Zekâ Araçlarının Kullanımına İlişkin Tavsiyeler
- 17** Avrupa Birliği'nde Genel Amaçlı Yapay Zekâ Modellerine İlişkin Yeni Kurallar Şeffaflık, Hesap Verebilirlik ve Güvenilirlik
- 19** Bu Ay Neler Yaptık?

URUGUAY AVRUPA BİRLİĞİ'NİN KÜRESEL YAPAY ZEKÂ SÖZLEŞMESİNİ İMZALADI

Av. Alkan ALTAŞ

Uruguay, Avrupa Konseyi'nin "Yapay Zekâ ile İnsan Hakları, Demokrasi ve Hukukun Üstünlüğü Çerçeve Sözleşmesi"ni (*Framework Convention on Artificial Intelligence and Human Rights, Democracy and the Rule of Law*) ("**Sözleşme**") 2 Eylül 2025 tarihinde imzalamıştır. Bu sözleşme, yapay zekâ ("**YZ**") sistemlerinin kullanımının insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğü ile tamamen uyumlu bir şekilde seyretmesini amaçlayan, uluslararası düzeyde yasal bağlayıcılığı mevcut olan ilk sözleşme olmasıyla bilinmektedir. **Sözleşme**, Strasbourg'da Uruguay'ın Fransa Büyükelçisi Enrique Emilio Loedel Soca tarafından, Avrupa Konseyi Genel Sekreter Yardımcısı Bjørn Berge'nin huzurunda imzalanmıştır.

5 Eylül 2024 tarihinde, yani geçtiğimiz yıl imzaya açılan **Sözleşme** birçok Avrupa ülkesi tarafından imzalanmışsa da Uruguay, bu **Sözleşmeyi** imzalayan ilk Latin Amerika ülkesi olarak göze çarpmaktadır. **Sözleşme**'yi imzalayan ülkeler arasında Kanada, Japonya, Ukrayna, Amerika Birleşik Devletleri, İsrail gibi devletler olmak üzere toplam 16 ülke bulunmaktadır.

Sözleşme, Avrupa Konseyi'nin 46 üye devleti tarafından, tüm gözlemci devletlerin katılımıyla ve çok sayıda üye olmayan devletin katkısıyla hazırlanmıştır. Avrupa Konseyi'nin çok paydaşlı, katılımcı politikalarına uygun olarak, sivil toplum, akademi ve sanayi temsilcilerinden oluşan 68 uluslararası temsilci ile çeşitli diğer uluslararası kuruluşlar da **Sözleşme**'nin hazırlanması sürecine aktif bir şekilde dâhil olmuştur.

YZ sistemlerinin yaşam döngüsünün tamamını kapsayan bir hukuki çerçeve sunan **Sözleşme**, ilerleme ve yeniliği teşvik ederken, Avrupa Birliği'nin genel tutumu ve politikasına uygun olarak, **YZ**'nin insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğü açısından doğurabileceği riskleri yönetmeyi hedeflemektedir.

Sözleşme kamu (onlar adına hareket eden özel aktörler de dahil olmak üzere) ve özel aktörler tarafından **YZ** sistemlerinin kullanımını kapsamaktadır.

Sözleşme, Taraflara özel sektörü düzenlerken ilke ve yükümlülüklerine uymaları için iki yöntem sunmaktadır: Taraflar, ilgili **Sözleşme** hükümlerine doğrudan bağlı kalmayı tercih edebilir veya alternatif olarak, insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğü ile ilgili uluslararası yükümlülüklerine tam olarak saygı göstererek sözleşme hükümlerine uymak için başka önlemler alabilirler.

Detaylı bilgi için:

<https://www.coe.int/it/web/portal/-/uruguay-signs-council-of-europe-s-global-ai-treaty-1>

İNSAN SERMAYESİ VERİLERİNİN TOPLANMASI VE AÇIKLANMASI HAKKINDA REHBER

Av. Özge TAHAN

Yapay zekânın (“YZ”) iş hayatında hızla yaygınlaşması, insan sermayesi verilerinin (“*Human Capital Data*”) toplanması ve açıklanması sürecini kökten dönüştürmektedir. İnsan sermayesi verisi bir kuruluşun işgücü, becerisi, eğitimi, terfi süreçleri, ücretleri, performansı ve genel çalışan metrikleri hakkındaki içgörüler ve göstergelerdir. İşte bu insan sermayesi verileri yalnızca kurumsal şeffaflık açısından değil, aynı zamanda hukuki uyum ve etik sorumluluk bakımından da kritik hale gelmiştir. Bu noktada Uluslararası Finans Kurumu’nun (“*International Finance Corporation*”) (“**IFC**”) yayımladığı *İnsan Sermayesi Verilerinin Toplanması ve Açıklanması Rehberi* (“*Guidance on Collecting and Disclosing Human Capital Data*”), şirketlere, insan sermayesi verilerinin nasıl toplanacağı, saklanacağı ve analiz edileceği konusunda hem teknolojik hem de hukuki çerçeve sunmaktadır.

Rehber, bir yandan bu verilerin hassas kişisel veri niteliğine dikkat çekerek gönüllülük, anonimlik ve bilgilendirilmiş rıza ilkelerini vurgularken; diğer yandan dijitalleşme ve YZ tabanlı sistemlerin, insan sermayesi yönetiminde şeffaflığı ve analitik kapasiteyi nasıl artırabileceğini ortaya koymaktadır. Böylece hem hukuki yükümlülükler hem de teknolojik olanaklar, insan sermayesi verilerinin gelecekte nasıl yönetileceğine ilişkin ortak bir yol haritası çizmektedir.

Gelişmekte olan piyasalarda sürdürülebilir ve başarılı özel sektör gelişimi için kritik önem taşıyan insan sermayesi verilerinin şeffaflığı, günümüzde iyi niyet uygulaması olmaktan çıkıp, sermayeye erişimi kolaylaştıran ve giderek hukuki-finansal zorunluluğa dönüşen bir unsur haline gelmiştir.

İnsan sermayesi verilerinin toplanmasındaki en önemli hukuki zorluk, bu bilgilerin hassas kişisel veri niteliğinde olmasıdır. Bu nedenle şirketler, verilerin toplanması, saklanması ve işlenmesi süreçlerini gizlilik politikaları ile ulusal ve uluslararası mevzuata tam uyum içinde yürütmek zorundadır.

IFC'nin rehberi, teknolojinin ve özellikle YZ'nin bu alandaki rolünü vurgulamaktadır. Rehberde göre teknoloji, yalnızca verilerin daha hızlı ve verimli toplanmasını değil, aynı zamanda daha güvenilir biçimde analiz edilmesini de sağlamaktadır. Platformlar (örneğin SAP veya Paradigm) işe alım, onboarding süreçleri ve çevrim içi çalışan anketleri aracılığıyla insan sermayesi verilerini düzenli biçimde toplayabilmektedir.

YZ uygulamaları, bu süreci bir adım öteye taşımaktadır. YZ, çalışan anketlerini güven artırıcı şekilde tasarlayarak katılımı teşvik edebilmekte, işe alım, terfi, elde tutma ve ücret eşitliği gibi süreçlerde bütüncül veri analizleri yapabilmektedir. Ayrıca farklı demografik gruplar arasındaki ayrışmaları —örneğin kadın ve erkek çalışanların terfi oranlarındaki farkı— sayısal göstergelerle ortaya koyarken, çalışan bağlılığı anketlerinden nitel içgörüler çıkararak kurumun kültürel ve yapısal durumuna dair kapsamlı bir tablo sunmaktadır.

Bununla birlikte rehber, YZ'nin sınırsız bir çözüm olmadığına da dikkat çekmektedir. YZ sistemleri kimi zaman demografik verileri yanlış yorumlayabilmekte veya bazı veri kümelerini dışarıda bırakabilmektedir. Bu nedenle, YZ temelli analizlerin mutlaka insan gözetimi ve güçlü denetim mekanizmalarıyla desteklenmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Sonuç olarak, insan sermayesi verilerinin sistematik biçimde toplanması ve açıklanması yalnızca hukuki bir yükümlülük değil, aynı zamanda sürdürülebilir büyüme ve toplumsal eşitlik için stratejik bir araçtır. Dijitalleşme ve özellikle YZ, verilerin sistematik bir biçimde toplanmasını hızlandırmanın ötesinde, ücret eşitliği, terfi adaleti ve çalışan bağlılığı gibi karmaşık konularda derinlemesine analiz yapabilme imkânı sunarak karar alma süreçlerini daha nitelikli hale getirmektedir.

Teknolojinin getirdiği bu avantajlar, beraberinde ciddi etik ve hukuki sorumluluklar da doğurmaktadır. YZ algoritmalarında ortaya çıkabilecek önyargılar veya veri yanlış yorumlamaları, güçlü gözetim mekanizmaları ve açık hukuki çerçevelerle dengelenmediğinde risk yaratmaktadır. Bu nedenle insan sermayesi verilerinin yönetimi, yalnızca teknik bir mesele değil; şeffaflık, mahremiyet ve ayrımcılığa karşı duyarlılık ilkeleriyle birlikte ele alınması gereken bütüncül bir sorumluluktur.

Geleceğin sürdürülebilir ve güvenilir kurumsal yapısı, teknolojiyi bu çerçevede sorumlu biçimde kullanabilen şirketler tarafından inşa edilecektir. YZ destekli sistemler, doğru denetim ve etik ilkelerle birlikte uygulandığında, yalnızca verimliliği artırmakla kalmayacak, aynı zamanda kurumsal güven ve toplumsal sorumluluk standardını da yükseltecektir.

Detaylı bilgi için:

<https://www.ifc.org/content/dam/ifc/doc/2025/guidance-on-collecting-and-disclosing-human-capital-data.pdf>



Stockholm Uluslararası Barış Araştırmaları Enstitüsü ("*Stockholm International Peace Research Institute*") ("**SIPRI**"), askerî yapay zekâdaki ("**YZ**") yanlılığın ("*bias*") uluslararası insancıl hukuka uyumu nasıl etkilediğini anlamak için bir araştırma projesi yürütmüştür. Araştırmada; yanlılığın kaynakları, doğurduğu insancıl riskler ve uluslararası insancıl hukuk ilkeleri bakımından doğurduğu sonuçlar ayrıntılı biçimde incelenmiştir.

Askerî **YZ** sistemlerinde yanlılık, uluslararası insancıl hukuk açısından ayırım ilkesi ("*principle of distinction*"), orantılılık ve saldırılarda önlem alma ilkelerini doğrudan etkileyen kritik bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Devletler, özellikle **YZ** destekli otonom silah sistemleri ("**AI-AWS**") ve karar destek sistemlerini ("**AI-DSS**") hedefleme süreçlerine dâhil etmeyi tartışırken, bu sistemlerdeki yanlılığın mevcut toplumsal eşitsizlikleri yeniden üretebileceği ve sivillerin korunmasını zayıflatabileceği yönündeki kaygılarını dile getirmektedir.

Dolayısıyla, askerî **YZ**'de yanlılığın niteliğinin, kaynaklarının ve hukuki etkilerinin incelenmesi hem etik hem de hukuki uyum bakımından hayati bir önem taşımaktadır.

Yanlılığın üç temel kaynağı bulunmaktadır: İlk olarak, toplumsal yanlılıklar dikkat çekmektedir. Tarihsel eşitsizlikler ve toplumsal pratiklerde kökleşmiş ayrımcılıklar, eğitim veri setlerine doğrudan yansımakta; bu da sistemlerin belirli grupları eksik ya da hatalı tanınmasına yol açabilmektedir. Örneğin, yalnızca belirli bir etnik grubun yoğun şekilde temsil edilmesi, diğerlerinin görünmez hâle gelmesine sebep olabilir. İkinci kaynak, algoritma geliştirme sürecidir. Verilerin etiketlenmesi, vekil göstergelerin seçimi ve programcıların tercihlerine dayalı kararlar, yanlılığın sistematikleşmesine neden olabilir. Nitekim teslimiyetin yalnızca "ellerin yukarı kaldırılması" biçiminde tanımlanması, farklı kültürlerde geçerli teslimiyet işaretlerini göz ardı edebilmektedir.

Üçüncü kaynak ise kullanım aşamasında ortaya çıkar: Çatışma koşullarındaki değişimler, sivil nüfus yapısındaki dönüşümler ve insan-makine etkileşimleri, sistemlerde “veri kaymasına” yol açarak gerçeklikle uyumsuz çıktılar üretebilir.

Yanlılığın doğurduğu insancıl sonuçlar iki temel risk kanalı üzerinden açıklanabilir. Bunlardan ilki yanlış tanımlama (“*misidentification*”) olup, sivillerin veya korunan nesnelere meşru askerî hedef olarak sınıflandırılmasıdır. Özellikle **AI-AWS** bağlamında bu risk, doğrudan ölümcül sonuçlara yol açabilir; insan müdahalesi olmaksızın gerçekleşen angajmanlar, hukuka aykırı saldırılar doğurabilir. Diğer risk ise tespit edememe (“*failure to identify*”) durumudur. Bazı sivillerin veya nesnelere hiç algılanmaması, onların korunmasız kalmasına neden olur. **AI-DSS** söz konusu olduğunda bu risk dolaylıdır çünkü karar verici insandır ancak kullanıcıların hatalı tavsiyelere güvenmesi halinde ciddi ve orantısız zararlar ortaya çıkabilmektedir.

Uluslararası insancıl hukuk bakımından yanlılığın hukuki sonuçları birkaç başlık altında toplanabilir. Öncelikle, yanlış hedef tanımlamaları siviller ile muhriplerin veya sivil-askerî nesnelere doğru biçimde ayırt edilmesini engelleyerek ayırım ilkesini zedeleyebilir. Bunun yanında, eksik ya da çarpık verilere dayalı analizler, sivil zararı olduğundan düşük gösterebilir ve bu da orantısız saldırıların önünü açabilir.

Ayrıca, devletler saldırılarda “tüm makul önlemleri alma” yükümlülüğü gereği, veri setlerinin temsili olmasını ve yanlılık ihtimallerinin önceden öngörülerek azaltılmasını sağlamakla yükümlüdür. Son olarak; ırk, din, cinsiyet veya benzeri statülere dayalı ayrımcılığı yasaklayan olumsuz ayrımcılık yasağı, yanlılığa dayalı sistemlerin hukuka aykırılığını gündeme getirebilir; özellikle azınlık gruplarının sistematik biçimde göz ardı edilmesi bu yasağın ihlâline yol açabilir.

Araştırmaya göre bu sorunlara karşı çözüm olarak, kapsamlı ve çok yönlü önlemler geliştirilmesi gerekmektedir. Veri setleri, farklı nüfus gruplarını kapsayıcı biçimde oluşturulmalı; temsili ve bağlama özgü veriler içermelidir. Bununla birlikte, algoritmalar bağımsız denetime açılarak ve düzenli yanlılık testleri yapılarak şeffaflık sağlanmalıdır. Karar destek sistemleri hiçbir şekilde insan yargısının yerini almamalı; aksine çıktılar sürekli insan kontrolü ve çapraz doğrulama süreçlerinden geçirilmelidir.

Son olarak, sistem geliştiricilerin kültürel farkındalık ve disiplinlerarası bakış açısıyla yetiştirilmesini sağlayacak eğitim programları ve kurumsal çeşitlilik politikaları benimsenmelidir.

Sonuç olarak, askerî YZ'deki yanlılık yalnızca teknik bir problem değil, doğrudan uluslararası insancıl hukukun özünü oluşturan sivillerin korunması yükümlülüğünü etkileyen bir meseledir. Bu nedenle, askerî YZ'nin hukuka uygun şekilde geliştirilmesi ve kullanılabilmesi için yanlılık risklerinin önceden öngörülmesi, azaltılması ve sürekli insanî denetim altında tutulması elzemdir.

Detaylı bilgi için:

<https://www.sipri.org/publications/2025/other-publications/bias-military-artificial-intelligence-and-compliance-international-humanitarian-law>



Amerika Birleşik Devletleri'ndeki ("ABD") Başsavcılar Ulusal Derneği'ne ("National Association of Attorneys General") üye 44 eyaletin Başsavcıları Anthropic, Microsoft, Apple, Nomi AI, Chai AI, Open AI, Character Technologies Inc., Perplexity AI, Google, Replika, Luka Inc, XAI ve Meta şirketlerinin icra kurulu başkanlarına 25 Ağustos 2025 tarihinde mektup göndermiştir. Mektubun amacı, sömürücü etkiye sahip yapay zekâ ("YZ") ürünleri tarafından çocukların istismar edilmesini önlemektir. Bu amaca ulaşmak için Başsavcılar yetkilerinin tüm imkânlarını kullanacaklarını şirketlere bildirmişlerdir. Başsavcılar, mektupta sohbet botlarıyla ("chatbots") kurulan tek taraflı ("parasocial") ilişkilerin kısa geçmişinde şirketlerin çocukları koruma konusundaki temel yükümlülüklerini yerine getirmede yetersiz kaldıkları veya kayıtsız davrandıkları, çocukların esenliğine kayıtsız olduklarını ortaya koyan aşağıdaki vakalara değinmişlerdir.

Reuters haber ajansının Meta Platforms'un sohbet botlarına ilişkin politikalarını incelemesiyle, şirketin sekiz yaşındaki çocuklarla dahi "flört eden ve romantik rol yapma oyunları yapan" YZ asistanlarını onayladığını ortaya koymuştur. Bu durum, şirketin çocukların duygusal esenliğine kayıtsız olduğunu açıkça göstermektedir. YZ asistanlarının bu davranışlarının ilgili ceza kanunları tarafından yasak kabul edilen davranışlar olduğuna değinilmiştir.

Bu mektupta imzası bulunan 28 eyaletin Başsavcısı Meta'ya 27 Mayıs 2025 tarihinde yine benzer bir konuya ilişkin başka bir mektup göndermiştir. 27 Mayıs 2025 tarihli mektup, Meta'nın YZ asistanının ("Meta AI") çocukları uygunsuz ve cinselleştirilmiş içeriklere maruz bıraktığı, bu hususta ebeveynlere uyarıda bulunmadığı ve yetişkin kullanıcılara çocuklar üzerinde cinsel istismara hazırlık yapma ("grooming") imkânı sağladığına dair vakalara ve bulgulara değinmektedir.

Meta'nın YZ asistanı, kullanıcılarla konuşurken veya etkileşime girerken gerçek bir insanmış gibi davranan kurgusal karakterler (persona'lar) yaratıp o rolleri oynayabilmektedir. Bu kapsamda yazışmalar, özçekim paylaşımı ve canlı sesli konuşmalar mümkündür. Kurgusal karakterlerin bir kısmı Meta tarafından oluşturulmakta, örneğin Kristen Bell, Judi Dench veya John Cena gibi ünlüleri taklit etmektedir. Diğer kurgusal karakterler ise kullanıcılar tarafından yaratılmaktadır.

Basına yansıyan bilgiler, Meta tarafından oluşturulan bazı kurgusal karakterlerin ve kullanıcılar tarafından oluşturulmuş olup Meta'nın onayladığı ve "popüler" olarak önerdiği kurgusal karakterlerin çoğunun yetişkinlerle cinsel senaryolara girdiğini göstermektedir. Bu senaryolar arasında, yetişkin olarak tanımlanan kurgusal karakterlerin kendisini çocuk olarak tanımlayan kullanıcılarla cinsel rol oyunları yapması ve tam tersi durumlar da vardır.

Google'a açılan bir davada, son derece cinselleştirilmiş bir sohbet botunun bir genci intihara yönlendirdiğinin iddia edildiği belirtilmektedir. Bir başka davada ise Character.ai sohbet botunun bir gence ebeveynlerini öldürmesi gerektiğini ima ettiğinin iddia edildiği belirtilmektedir.

Yukarıda yer verilen vakaların medyada yer bulan ve geniş yankı uyandıran örnekler olduğu, halihazırda YZ asistanlarının genç kullanıcılarına yönelik daha geniş kapsamlı, yapısal ve sistemik zararların işaretlerinin bulunduğu belirtilmektedir.

Mektupta, şirketlerin, **(a)** etkileşimli teknolojinin gelişmekte olan beyinler üzerinde olağanüstü yoğun bir etkiye sahip olduğunun farkında oldukları, **(b)** kullanıcı etkileşimlerine dair veriye doğrudan erişimlerinin olmasının, şirketleri çocuklara yönelik zararları azaltmada ilk savunma hattı konumuna getirdiği, **(c)** kendi ürünleriyle çocukların etkileşiminden fayda sağlayan kurumlar olarak çocuklara karşı tüketici sıfatıyla yasal bir yükümlülüklerinin olduğu belirtilmektedir. Mektupta; büyük teknoloji şirketlerinin, uyarıları dikkate almadan, ürünü son kadın, erkek ve çocuğa kadar acımasızca pazarladığı, kullanıcıların bazılarının, özellikle de çocukların, platformların bildiği tehlikelerin kurbanı olduğu ve ailelerin parçalandığı belirtilmektedir. Başsavcıların şirketleri dikkatle izledikleri, çocuklara bilerek zarar verirler ise bunun hesabını verecekleri belirtilmektedir.

Mektupta şirketlere aşağıdaki hususlar vurgulanmıştır. Şirketlerin alacağı kararlar, yüzyıllar boyunca etkisini gösterebilecek, henüz doğmamış milyarlarca insanın günlük yaşamını şekillendirebilecektir.

Şirketlerin alacağı kararlar, yüzyıllar boyunca etkisini gösterebilecek, henüz doğmamış milyarlarca insanın günlük yaşamını şekillendirebilecektir. Bugün çocuklarının, şirketlerin tercihlerinin gölgesinde büyüüp yaşlanacakları belirtilmiştir. Şirketlerin YZ ürünlerinin çocuklarla karşılaştığında, çocukları bir ebeveynin gözünden görmesi, çocukları korumaları, cesaretlendirmeleri ve başarı için donatmaları gerektiği belirtilmiştir. Çocuk güvenliği söz konusu olduğunda şirketlerin daima ihtiyatlı davranmaları gerektiği belirtilmiştir. Kendi ürünlerinin çocuklara nasıl davranacağı konusunda karar vermeleri gerektiğinde, doğru yargıyı kullanmaları ve çocukların esenliğini ön planda tutmaları, çocuklara zarar vermemeleri gerektiği belirtilmiştir. Çocuklara zarar vermemenin, şirketlerin nasıl ilerleyeceğini açıkça gösteren basit bir çizgi olduğu belirtilmektedir.

Detaylı bilgi için:

<https://s3.documentcloud.org/documents/26074087/ai-chatbots-open-letter.pdf>



Polonya Barosu ve Microsoft bünyesindeki avukatlar tarafından, 1 Ağustos 2024 tarihinde yürürlüğe giren Avrupa Birliği Yapay Zekâ Yasası (“EU AI Act”) (“YZ Yasası”) çerçevesinde, avukatlık mesleğinde yapay zekâ (“YZ”) tabanlı araçların kullanımına ilişkin değerlendirmeler içeren bir çalışma hazırlanmıştır. İşbu çalışma, hem teknik hem de etik boyutlarıyla YZ’nin hukuk dünyasındaki dönüşümünün nasıl yönetilmesi gerektiğine dair öneriler geliştirmektedir. Çalışma iki ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, YZ’nin temel kavramları, işleyiş biçimi ve hukuk alanındaki uygulama örnekleri ele alınmakta ve Yasa, YZ sistemlerinin sınıflandırılması, risk temelli yaklaşımı ve hukukçular açısından doğurduğu yükümlülükler bağlamında incelenmektedir. İkinci bölümde ise avukatların YZ araçlarını mesleki faaliyetlerine nasıl entegre edebileceklerine dair öneriler sunulmaktadır.

Temel Kavramlar

Çalışmanın ilk kısmında; YZ’nin, insan benzeri düşünme, öğrenme ve karar verme süreçlerini dijital sistemler aracılığıyla gerçekleştiren teknolojiler olduğu, metin üretimi, görsel içerik oluşturma, ses tanıma ve veri analizi gibi farklı alanlarda kullanılan YZ araçlarının, hukuk alanında belge inceleme, sözleşme taslağı oluşturma, dava özetleme vb. gibi görevlerde kullanılabildiği, ChatGPT, DALL-E, Copilot ve Harvey gibi üretken YZ araçlarının, avukatların rutin iş yükünü azaltarak stratejik karar alma süreçlerine daha fazla zaman ayırmalarını sağladığı belirtilmektedir.

Hukuki Düzenlemeler ve Sonuçlar

Devamında; YZ teknolojilerinin hukuk alanında kullanımına ilişkin temel yasal düzenlemeler genel hatlarıyla ele alınmakta, özellikle kişisel verilerin işlenmesi ve korunması, telif hakları, sözleşme ilişkileri, ürün sorumluluğu ve avukatlara özgü düzenlemeler bağlamında YZ’nin doğurduğu hukuki sonuçlar değerlendirilmektedir.

YZ sistemlerinin büyük veri kümeleriyle çalışması, kişisel veri toplanılması ve verilerin analizi süreçleri, Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü (*“The General Data Protection Regulation”*) (**“GVKT”**) gibi veri koruma mevzuatlarına uyumluluğu zorunlu kılmaktadır. Telif hakları bakımından ise YZ tarafından üretilen içeriklerin sahipliği, kaynak gösterme yükümlülüğü ve eser niteliği taşıyıp taşımadığı gibi konular, mevcut fikri mülkiyet rejimi çerçevesinde tartışılmaktadır. Sözleşme ilişkilerinde; genel hükümler kapsamında, YZ araçlarının kullanımına ilişkin hizmet sözleşmeleri, lisans anlaşmaları ve kullanıcı şartlarının avukatlar tarafından dikkatle incelenmesi tavsiye edilmektedir. Özellikle YZ sistemlerinde meydana gelebilecek hatalar veya eksik sonuçlar nedeniyle doğabilecek zararların, ürün sorumluluğu hükümleri çerçevesinde değerlendirileceği, bu bağlamda avukatların hazırlayacağı YZ kullanım sözleşmelerinde YZ sağlayıcılarına ve kullanıcılara ait hukuki sorumlulukların açık biçimde tanımlanması gerektiği vurgulanmaktadır.

Avantajlar ve Riskler

Diğer kısımda; avukatların YZ kullanımlarının mesleki faaliyetlerinde sağladığı avantajlar, karşılaşılan zorluklar ve doğabilecek riskler ele alınmaktadır. Faydalar arasında belge analizi, sözleşme taslağı oluşturma, dava özetleme, hukuki araştırmaların hızlandırılması gibi görevlerin otomasyonu yer almaktadır.

Bu sayede avukatlar, zaman ve maliyet tasarrufu sağlayarak daha stratejik ve yaratıcı faaliyetlere odaklanabilmektedir. Bununla birlikte, YZ araçlarının kullanımı bazı yapısal ve etik zorlukları da beraberinde getirmektedir. Özellikle YZ sistemlerinin karar alma süreçlerinde algoritmik önyargılar, halüsinasyon riski ve veri kalitesindeki sorunlar hukuki sonuçlar açısından risk teşkil etmektedir. YZ tarafından üretilen içeriklerin doğruluğu ve hukuki geçerliliği noktasındaki endişeler, avukat kullanıcıların denetim sorumluluğunu artırmaktadır.

Baro Düzenlemeleri ve Rehberler

Çalışmada, Yabancı baro birliklerinin avukatların mesleki faaliyetlerinde teknolojik gelişmeleri yakından takip etmelerini öğütleyen düzenlemelerine de yer verilmektedir. Barolara göre, avukatların YZ konusunda uzman olmaları gerekmemeyle birlikte, bu teknolojilerin sunduğu imkânları ve hukuki sonuçlarını anlamaları beklenmektedir. Dikkate değer düzenlemeler arasında Amerikan Barolar Birliği (*“American Bar Association”*) (**“ABA”**)’nin 512 No’lu Görüşü, Uluslararası Barolar Birliği (*“International Bar Association”*) (**“IBA”**)’nin *“The Future is Now”* isimli raporu ve Avrupa Barolar ve Hukuk Dernekleri Federasyonu (*“Council of Bars and Law Societies of Europe”*) (**“FBE”**)’nin ChatGPT rehberi yer almaktadır.

Öneriler

Çalışmanın ikinci bölümünde, avukatların YZ araçlarını mesleki faaliyetlerine güvenli, etik ve hukuka uygun biçimde entegre edebilmeleri amacıyla üç aşamalı (hazırlık, uygulama ve kullanım) yirmi iki maddelik kapsamlı bir öneri seti sunulmaktadır. Kullanıma hazırlık aşamasında, öncelikle YZ aracının hangi görevlerde kullanılacağı net biçimde belirlenmelidir. Görevin saptanması; uygun aracın seçilebilmesi, ilgili düzenlemelerin tespiti ve maliyetin efektif yönetimi gibi kolaylıklar sağlayacaktır. Ardından, aracın veri işleme yöntemi incelenerek veri akışı ve güvenlik düzeyi değerlendirilmelidir. YZ aracının kullanımına ilişkin geçerli sözleşme ve ek belgeler (lisans, veri koruma hükümleri vb.) eksiksiz biçimde toplanmalı ve ilgili belgeler detaylı biçimde analiz edilmelidir. Uygulama süreci aşamasında, müvekkil ile yapılan sözleşmelerde YZ kullanımının işine yapacağı etkiye göre, müvekkile bilgilendirme yapılmasının gerekip gerekmediği değerlendirilmelidir. Kurumsal düzeyde, YZ araçlarının kullanımına dair iç yönergeler oluşturulmalı; görev tanımları, veri türleri, doğrulama süreçleri ve kullanıcı eğitimi gibi unsurlar netleştirilmelidir. Kullanım süreci aşamasında ise, mevcut YZ araçlarının etkinliği ve piyasadaki yeni hukuk odaklı YZ çözümleri düzenli olarak takip edilmeli, iç yönergeler periyodik olarak güncellenmelidir. Sözleşmeler, analizler, promptlar ve deneyimlerin yer aldığı bir iç bilgi tabanı oluşturulmalı ve güncel tutulmalıdır.

Sonuç olarak bu çalışma, YZ teknolojilerinin avukatlık mesleğinde bilinçli, etik ve hukuka uygun biçimde kullanılmasını teşvik etmekte; meslek mensuplarına stratejik bir yol haritası sunmaktadır. Bu bağlamda, hukukçuların teknolojik gelişmelere uyum sağlamaları, aynı zamanda mesleğin temel değerlerini gözetmeleri büyük önem taşımaktadır.

Detaylı bilgi için:

<https://kirp.pl/wp-content/uploads/2025/05/rekomendacje-ENG-NET.pdf>

AVRUPA BİRLİĞİ'NDE GENEL AMAÇLI YAPAY ZEKÂ MODELLERİNE İLİŞKİN YENİ KURALLAR ŞEFFAFLIK, HESAP VEREBİLİRLİK VE GÜVENİLİRLİK

Av.Nazlı Özkul
Av.Elif Tanyeri

2 Ağustos 2025 tarihi itibarıyla, Avrupa Birliği Yapay Zekâ Yasası (“EU AI Act”) (“YZ Yasası”) kapsamında Genel Amaçlı Yapay Zekâ Modellerine ilişkin kurallar yürürlüğe girmiştir. Bu adım, Avrupa Birliği'nin (“European Union”) (“AB”) yapay zekâ (“YZ”) alanında güvenlik, şeffaflık ve hesap verebilirlik standartlarını güçlendirmeyi hedeflemektedir. Yeni kurallar, yalnızca YZ sistemlerini değil bu sistemlerin temelini oluşturan genel amaçlı modeller için de sağlayıcılara daha yüksek bir şeffaflık, veri sorumluluğu ve kamuya bilgi sağlama yükümlülüğü getirmektedir.

Genel amaçlı YZ modeli, geniş veri setleri üzerinde öz denetimli yöntemlerle eğitilen ve belirli bir göreve değil, çok sayıda farklı göreve uyum sağlayabilen YZ sistemlerini ifade eder. Bu modeller, farklı uygulamalara veya alt sistemlere entegre edilerek metin üretimi, analiz, görsel tanıma, kod yazma gibi çeşitli işlevleri yerine getirebilir.

Günlük kullanımda yaygın olarak yer alan ChatGPT, Claude ve Gemini gibi modeller de genel amaçlı YZ sağlayıcıları arasında yer almaktadır.

Genel Amaçlı YZ Modeli Sağlayıcılarına Getirilen Yükümlülükler

Yasa, Genel Amaçlı YZ modeli sağlayıcılarına bir dizi önemli yükümlülük getirmiştir. Bu yükümlülükler büyüklük veya risk seviyesinden bağımsız olarak tüm genel amaçlı YZ modeli sağlayıcıları için geçerlidir. Öne çıkan yükümlülüklerin bazıları aşağıdaki gibidir:

- Sağlayıcılar, modellerinin nasıl oluşturulduğu, eğitildiği ve test edildiğine ilişkin ayrıntılı teknik dokümantasyonu hazırlamak ve güncel tutmakla yükümlüdür ve talep edilmesi hâlinde Avrupa Komisyonu bünyesinde YZ sistemleri ve genel amaçlı modellerin uygulanması, izlenmesi ve denetiminden sorumlu birim olan YZ Ofisi ile ulusal yetkili makamlara sunmalıdır.

- Sağlayıcılar, **AB** telif hakkı ve bağlantılı mevzuata uygunluğu sağlamak üzere bir iç politika oluşturmalıdır.
- **YZ** Ofisi tarafından belirlenecek formatta, modelin eğitimi için kullanılan içerik hakkında yeterli ayrıntıya sahip bir özeti kamuya açık biçimde yayınlamalıdır.
- Sağlayıcılar, gizli bilgiler ile ticari sırların korunmasını gözeterek, düzenleyici otoritelerin talebi üzerine gerekli bilgi ve dokümantasyonu paylaşmalıdır.

Sağlayıcılar, yükümlülüklerini yerine getirme süreçlerini göstermek amacıyla 10 Temmuz 2025 tarihinde yayımlanan Genel Amaçlı **YZ** Uygulama Kuralları'na ("**Uygulama Kuralları**") gönüllü olarak katılabilirler. Bu kurallar, sağlayıcılara şeffaflık, telif hakkı ve güvenlik alanlarında ortak bir çerçeve sunar ve düzenleyici otoriteler nezdinde yükümlülüklerle uyumu daha kolay kanıtlayabilme olanağı sağlar. **Uygulama Kuralları**'na katılım, yükümlülüklerin otomatik olarak yerine getirildiği anlamına gelmemekle birlikte, sağlayıcının **Yasa**'daki ilgili yükümlülüklerle uyum sağladığı varsayımını güçlendirir ve uyum varsayımı avantajı tanır. Bu gönüllü çerçeveye ilk katılan şirketler arasında Google, Microsoft, OpenAI, IBM ve Amazongibi önde gelen teknoloji firmaları yer almaktadır.

Söz konusu yükümlülüklerle 2 Ağustos 2025'ten önce piyasaya sürülen modellerin tam uyum sağlaması için 2 Ağustos 2027'ye kadar geçiş süresi tanınmıştır. Uyumsuzluk hâlinde ise **Yasa**, sağlayıcılara cirolarının %7'sine kadar idari para cezası öngörmektedir.

Bu düzenleme ile **AB**, **YZ** teknolojilerinin güvenli, şeffaf ve etik biçimde gelişmesini teşvik ederek küresel ölçekte bir standart oluşturmayı hedeflemektedir.

Detaylı bilgi için:

<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/eu-rules-general-purpose-ai-models-start-apply-bringing-more-transparency-safety-and-accountability>



1 EKİM 2025

İstanbul Barosu, Bilişim Hukuku Komisyonu, Yapay Zekâ Çalışma Grubumuz tarafından hazırlanan Yapay Zekâ Çağında Hukuk Bültenimizin Ağustos 2025 sayısı İstanbul Barosu internet sitesinde yayımlandı.

Bültene erişim için:

<https://www.istanbulbarosu.org.tr/files/komisyonlar/yzcg/2025agustosbulten.pdf>

BİLİŞİM
HUKUKU
KOMİSYONU



YAPAY ZEKÂ
ÇALIŞMA
GRUBU

HAZIRLAYAN BÜLTEN EKİBİ

Av. Necati Alp ÇELEBİ
Av. Berke Celil AKTAŞ
Av. Nazlı ÖZKUL
Av. Perin Selin BIYIKLIOĞLU
ÖZKAZANÇ